

De geboorte van Johannes aangekondigd

Thema: Geboorte
Lukas 1: 5-25

a. Zacharias dient in de tempel (Luk. 1: 5-10)

UITLEG VAN DE TEKST

Lukas heeft de gewoonte om de mensen die in de geschiedenis voorkomen voor te stellen. Dat doet hij ook hier (vers 5). In de dagen van Herodes (Gr. 'heldhaftig') is er een priester genaamd Zacharias (oorspronkelijk Hebr. naam 'herinnerd door de HEERE'). Hij is van de dagorde van Abia (Gr. 'mijn Vader is de HEERE'). Een dagorde is een priesterafdeling die gedurende een week de priesterdienst vervult. David verdeelde de priesters in 24 afdelingen, die elk op hun beurt een week dienst doen van sabbat tot sabbat. Zacharias' vrouw is ook uit de stam van Levi (dochter van Aäron). Haar naam is Elizabeth (Hebr.'eed van God'). We krijgen iets te horen over hun relatie met de Heere (vers 6). Ze waren beiden rechtvaardig voor God. Lukas legt uit wat hij bedoelt. Zij wandelen (leven) in de geboden en rechten van de Heere, op de manier die Hij van hen vraagt. Lukas bedoelt niet dat ze zonder zonden zijn. Hij bedoelt dat ze met de Heere leven en rekenen met Zijn geboden. Ze leven van Gods vergevende en vernieuwende genade en zien uit naar de Christus. Er is wel verdriet in hun leven (vers 7). Ze hebben geen kind, omdat Elizabeth onvruchtbaar is en ze op hoge leeftijd zijn gekomen. Voor echtparen is dit vaak een groot verdriet. Wanneer een man en vrouw elkaar liefhebben, is er het verlangen naar kinderen. Daarnaast was er in Israël onder de gelovigen de hoop dat zij de Messias zouden mogen voortbrengen of dat hun kind (nageslacht) de Messias of de Messiaanse tijd zou mogen meemaken.

Zacharias is nu aan de beurt om het priesterambt te bedienen. Dat doet hij 'voor God' (vers 8). Dat is belangrijk. Zacharias heeft geweten dat hij als priester de Heere mocht dienen. Deze bediening is hem hier naar gewoonte toegefallen door het werpen van het lot (vers 9). Door het werpen van de loten wees de Heere iemand aan. Zacharias moet het reukoffer gaan brengen (Ex. 30: 34-38) op het reukofferaltaar in het heilige. Hij doet dat terwijl een menigte buiten de tempel zich heeft verzameld om te bidden (vers 10).

TER OVERWEGING

De inleiding van Lukas is niet bedoeld om de schijnwerper te zetten op de deugden van Zacharias en Elizabeth. De beschrijving van Lukas introduceert hen zodat de lezer (Theofilus) een beeld krijgt over wie het gaat. Hij doet dat ook bij Simeon (Luk. 2: 25v). De nadruk ligt hier op het werk van de Heere. Het is goed om in de vertelling het handelen van de Heere de centrale plaats te geven.

Zacharias en Elizabeth horen bij de 'rest' van de mensen in Israël die de Heere dienen. Dwars door moeilijke tijden heen bewaart God mensen bij het geloof in Hem. Ook de priesterdienst is bewaard. Zelfs de ballingschap en de roerige tijd daarna hebben niet verhinderd dat de dienst aan de Heere plaatsvond. Met de kinderen kunnen we spreken over Gods trouw in deze. Als zondag aan zondag de kerkdeuren opengaan en er elke zondag ook zondagsschool is, dan onderstreept dit de trouw van God! Hij bewaart ook in onze geseculariseerde, verwereldlijkte tijd Zijn kerk. Laten we met de kinderen spreken over het ontvangen van nageslacht als een geschenk van de Heere. Ook kinder-

loze echtparen in onze tijd kunnen ons duidelijk maken dat we geen kinderen 'nemen', maar dat de Heere een kind geeft. Het is Zijn gave.

b. Een gebed verhoord (Luk. 1: 11-25)

UITLEG VAN DE TEKST

Tijdens zijn werk ziet Zacharias een engel (vers 11). Deze staat aan de rechterkant van het reukoffertaal. Hoewel alles wat volgt Zacharias en Elizabeth aangaat, is het ook een zaak van het volk. De engel van de Heere verschijnt in de tempel, juist op een moment dat het volk bidt. Als Zacharias de engel ziet (vers 12), brengt hem dat in verwarring (Gr. tarassoo SV 'ontroeren', verbazen, in verwarring brengen). Hij is bevreesd (Gr. phobos). Wie neemt het hem kwalijk wanneer we indenken dat hij plotsklaps een engel ziet. De engel stelt hem gerust (vers 13). 'Vrees niet.' Zacharias krijgt te horen dat zijn gebed verhoord is. De vraag is even of het hier alleen gaat om het gebed van Zacharias en Elizabeth. Sommige verklaarders (zie Prof. Dr. J. van Bruggen) sluiten uit dat Zacharias in die dagen nog om de kinderzegen heeft gebeden. De engel spreekt echter toch echt over het gebed (vers 13b) van deze man en vrouw, maar daarin en daardoor wordt ook het gebed van het volk (dat buiten bidt) verhoord. Tot zijn verbazing hoort Zacharias dat zijn vrouw een zoon zal baren. Hij krijgt zelfs de naam te horen die hij aan het jongetje moet geven: Johannes (Gr. 'de HEERE is genadig'). Dit zal Zacharias, Elizabeth en vele anderen tot grote vreugde zijn (vers 14). De reden voor deze vreugde gaat verder dan deze geboorte (vers 15). De reden ligt ook in het feit dat hij 'groot' (Gr. megas) zal zijn voor God. Bedoeld wordt dat hij van grote betekenis zal zijn in Gods heilsplan. Hij zal zich onthouden van wijn en sterke drank. Hij zal vervuld worden met de Heilige Geest, al in de buik van zijn moeder. Hoewel de beschrijving van Johannes doet denken aan die van een Nazireeër is dit niet helemaal het geval. We lezen namelijk geen gebod over het laten groeien van het haar. Toch geldt, evenals bij Nazireeërs, dat Johannes gewijd zal zijn aan God en Zijn dienst. Hij zal velen van de kinderen van Israël terugbrengen (Gr. Epistrepheo, terugbrengen, bekeren) tot de Heere hun God (vers 16). Dat is het doel van zijn werk. Dat zal hij doen in de kracht van Elia (vers 17). Deze tekst wijst terug naar de belofte gedaan in Mal. 4: 5-6 (de laatste verzen van het O.T.). Hij zal de harten van de vaders terugbrengen bij de kinderen. In Maleachi wordt gesproken over verzoenen. Blijkbaar is er een breuk in de generaties, zoals wij die wel kennen. Er is vijandschap tussen generaties, er vallen bittere verwijten over en weer. Daarvoor is bekering, omkeer, terugkeer no-

dig, tot God en elkaar! Dat begint in het hart! De ongehoorzamen (Gr. apeithos wat ook onbuigzaam kan betekenen) moeten worden gebracht tot de voorzichtigheid (Gr. phronesis wat vooral inzicht, verstand betekent) van de rechtvaardigen (zie vers 6 over Zacharias en Elizabeth). Zo gaat Johannes, door de Heilige Geest, het volk voorbereiden op de komst van de Heere Jezus. Dat is de kern van zijn werk!

Deze boodschap brengt Zacharias tot een twijfelmoedige vraag (vers 18). Hoe zal ik dit weten (Gr. ginooskoo)? Hij geeft de reden van zijn vraag. Hij is oud (Gr. Presbytes, oude man, man op leeftijd). Ook zijn vrouw is in de leeftijd waarin deze dingen niet meer plaatsvinden. Het is niet vreemd dat deze vragen opkomen bij Zacharias. Daarmee praten we het niet goed, maar gaan tegelijk niet boven hem staan. Hij krijgt wat hij vraagt (vers 19). De engel geeft hem een teken. De engel zegt: 'Ik ben Gabriël ('man van God') die voor God sta.' Hij maakt duidelijk dat de Heere hem heeft gezonden (Gr. apostelloo) om deze boodschap te brengen. Zacharias zal niet kunnen spreken (vers 20) tot op de dag dat al deze dingen vervuld zullen zijn. Het is een straf voor het ongeloof van Zacharias. Over deze blijde boodschap zal hij geen woord kunnen uitbrengen! Ondertussen wacht het volk buiten op zijn komst (vers 21), verwonderd waarom hij zo lang wegblijft. Als Zacharias eindelijk verschijnt, blijkt dat hij niet kan spreken (vers 22). Uit zijn gebaren begrijpen ze dat hij een gezicht heeft gezien in de tempel. Hij wenkt naar het volk en blijft stom. Als zijn bediening voorbij is (vers 23), keert Zacharias huiswaarts. Niet alleen het teken wordt werkelijkheid, ook de belofte van de engel (vers 24). Elizabeth verwacht na deze dagen een kind. Ze brengt dat niet in de openbaarheid, maar verbergt zich. De reden geeft ze in vers 25. De Heere heeft haar aangezien in haar smaad (Gr. oneidos wat letterlijk 'onzienlijkheid' betekent). Waar mensen haar waarschijnlijk niet meer aankeken, heeft de Heere naar haar omgezien. Nu mogen (om zo te zeggen) de mensen haar even niet zien en de Heere wel. Elizabeth aanvaardt dit alles in geloof.

TER OVERWEGING

De Heere komt tot Zacharias en Elizabeth en daarin tot Zijn volk. Dat gaat niet via de grote Herodes of welke andere grootheid, maar via deze twee gelovige mensen die al zo lang op kinderen hebben gewacht. Hun gebed wordt verhoord en leidt tot grote dingen. Laten we in het Koninkrijk van God het kleine nooit verachten. Ook het gebed van een gelovig kind vermag veel (Jak. 5: 16).

Zonder goed te praten dat Zacharias hier niet direct geloof hecht aan de woorden van de engel, is

het goed om de kinderen duidelijk te maken dat het niet vreemd is dat Zacharias moeite heeft dit te aanvaarden. Er sprak veel tegen. Wie eerlijk is en zijn gedachten ernaast legt, weet dat we hier zelf niet vreemd aan zijn. Zacharias is in zijn ongelooft herkenbaar.

Daarnaast moeten we duidelijk maken dat ongelooft de Heere treft tot in Zijn hart. De Heere wil dat we Hem onvoorwaardelijk op Zijn Woord vertrouwen. Al ligt de vervulling ver voor ons of lijkt wat de Heere zegt ons onmogelijk. Hij wil dat wij Hem betrouwbaar achten. Daarom wordt Zacharias zwaar gestraft voor zijn ongelooft. Een priester van de HEERE moet de eerste zijn die geloof hecht aan de woorden van de engel, Gods boodschapper.

De taak van Johannes is het volk voorbereiden op de komst en het werk van de Heere Jezus. Hiervoor klaarmaken. Oproepen tot verootmoediging, belijdenis van zonden, bekering en uitzien naar de komende Christus. Zo kunnen we met de kinderen spreken over het 'gereedmakende' werk van bijvoorbeeld hun ouders, van de meester op school, de leider van de club. Ze mogen ons voorbereiden op de komst van de Heere, Die intrek wil nemen in ons hart.

In de Bijbel zien we dat Johannes toegewijd is aan God door de Heilige Geest. Hij is een wandelend voorbeeld voor elke Israëliet. Immers, iedere Israëliet hoort in zijn hart en leven aan de Heere toegewijd te zijn. Dat geldt vandaag ook voor hen die het teken en zegel van de doop hebben ontvangen. Met de kinderen kunnen we spreken over het wij-

den van ons leven aan de Heere. Dat er is als het kind de Heere Jezus als zijn of haar Zaligmaker leert kennen.

Het zwijgen van Zacharias zal hem zwaar gevallen zijn. Iedere dag herinnerde het hem aan zijn ongelooft. Iedere dag kon hij zich niet uiten. Met de kinderen kunnen we spreken over de ernst van deze handicap. Tegelijk is deze periode voor Zacharias belangrijk. Het heeft hem dichterbij God gebracht en Zijn plan met Johannes leren zien. Straks zal hij daarover zingen en Gods goedheid uitzingen. De straf brengt zegen. Zo werkt de Heere vaker. Ook daarin mogen we Hem vertrouwen. De Heere ziet mensen in hun versmaadheid. Mogelijk herkent een kind zich in Elizabeth. Een kind kan zich eenzaam en verstoten voelen tussen andere kinderen. Dat is heel erg voor kinderen en grote mensen. We mogen de kinderen voorhouden dat de Heere hen ook hierin ziet en dat Hij hen met Zijn liefde en zorg wil omringen.

GELOOFSLEER

In vraag en antwoord 26 van de Heidelbergse Catechismus wordt gevraagd wat we geloven van God de Vader, de Almachtige, Schepper van de hemel en de aarde. In het antwoord wordt ingegaan op het vertrouwen op God, zowel in voor- als tegenspoed. In vraag en antwoord 28 wordt daar dieper op ingegaan.

In vraag en antwoord 21 wordt over een 'waar geloof' gezegd dat het niet enkel om kennis gaat, maar ook om een vast vertrouwen.

